

Riskhantering avseende brand vid skogsarbete

- Branschgemensamma riktlinjer

För att begränsa riskerna kopplat till skogsarbete vid torra förhållanden råder en samsyn om att arbetet ska genomföras med god planering och försiktighet.

Skogsbrukets branschgemensamma riktlinjer visar en tydlig, gemensam viljeinriktning. Riktlinjerna är utformade av företrädare för skogsbruket i samverkan med Skogsstyrelsen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Lantbrukets brandskyddskommitté och deltagare från Räddningstjänsten.

Riktlinjerna syftar till att minska antalet och omfattningen av bränder bland annat genom att ge förslag på lämpliga åtgärder för att förebygga bränder samt för att kunna begränsa spridningen av brand. Dessutom beskrivs rutiner för hur samråd bör ske mellan de aktörer som berörs av skogsarbetet. Vad som kan anses vara lämpliga åtgärder kan variera utifrån rådande förutsättningar. Hänsyn ska tas till såväl rådande som prognosticerade risk- och väderförhållanden, tillgång till olika bränsle-typer, topografi och spridningsrisker.

Skogsbruket ansvarar för att ta fram instruktioner och utbildningar utifrån riktlinjerna och skogssektorns gemensamma mål.

För att ytterligare öka förmågan till ett bra brandskydd för skogsbruket är det också viktigt att berörda samverkansparter som räddningstjänster och andra myndigheter utvecklar eller förbättrar sina rutiner, till exempel med uppdaterade och relevanta geodatastöd, så att effektiva och snabba räddningsinsatser kan utföras.

Skogsbruket verkar för ett utökat lokalt samarbete med räddningstjänster för att skapa en förbättrad samsyn och förstärkt direkt dialog mellan de parter som kan beröras i händelse av skogsbrand.

Uppsala den 20 april 2017

Tomas Johannesson

Tomas Johannesson
Samordningsansvarig för arbetet med
branschgemensamma riktlinjer.

Ansvar

- Säkerställ att det finns affärsavtal med tydlig ansvarsfördelning och ansvarsbegränsning i alla led.
- Vid förhöjd brandrisk ska samråd ske mellan uppdragsgivare och uppdragstagare.

Planering

- Beakta riskerna med maskinarbete på trakter med hög brandrisk under särskilt torra förhållanden.
- Identifiera eventuella delområden med högre brandrisk eller med vegetation som kan ge hastiga brandförlopp.
- Beakta traktens topografi och att en eventuell brandspridning sker hastigare i branta motlut än i plan terräng.
- Beakta omkringliggande områden avseende faktorer som kan förvärra ett eventuellt brandbeteende.
- Säkerställ att tillfartsvägar är framkomliga inför eventuell släckningsinsats.

Brandrisk

- Bedömning av brandrisk ska baseras på de faktiska förhållandena som råder för arbetsområdet och dess omgivning.
- Bedömning av brandrisk ska även beakta rådande och prognosticerade förhållanden enligt SMHI:s prognos.
- Bedömningen ska hållas aktuell och brandriskutvecklingen ska följas under det pågående arbetet.
- Brandrisken avgör vilken beredskapsnivå som ska råda.

Samråd

Vid brandriskindex 4 eller högre (se "Faktaruta brandriskprognoser och indexvärden" ^{1, 2}) ska samråd ske mellan utförare och beställare. Det åligger utföraren att initiera samråd. Samråd kan även initieras vid en lägre brandriskklass om en lokal bedömning resulterar i att brandrisken är stor.

- Under samrådet ska brandrisk beaktas.
- I samrådet ska parterna komma överens om ifall normal eller hög beredskapsnivå råder och vilka åtgärder som ska vidtas för att hantera och minska riskerna.
- Samrådet ska dokumenteras och göras tillgängligt för berörda parter.

Kompetens

- Alla personer som berörs av arbetet eller av samråden ska ha kunskap minst motsvarande Skötselkolans brandkapitel.
- Skogsbruket arbetar löpande för en ökad kompetens hos alla som berörs av skogsarbetet.
- Skogsbruket arbetar löpande för ett ökat kunskapsutbyte mellan skogsbruk, myndigheter, räddningsorganisationer och allmänhet.

Iakttagelser

Under arbetet ska personal vara uppmärksamma på:

- Samtliga tecken på brand eller glöd.
- Rådande väder- och markförhållanden.
- Eventuella förändringar i väder och riskprognoser.

Kommunikation

- Det ska säkerställas hur samhällets räddningsorganisationer larmas via 112. Dessutom bör det för god säkerhet alltid finnas larmförbindelse mellan utförare, uppdragsgivare, eventuell brandvakt och larmoperatör under arbetets gång.

Larmrutiner

Vid ett eventuellt larm ska följande information kunna förmedlas:

- Position med larmkoordinat samt koordinaternas referenssystem.
- Brandens omfattning och spridningsriktning.
- Vad som hotas i brandens närområde.
- Lämplig tillfartsväg.

Traktdirektiv

- Larmkoordinat ska alltid finnas i traktdirektivet. Där ska även framgå vilket referenssystem som används.

Tillbudsrapportering

- Vid eventuell brand eller om rök från glödhärd noterats som slocknat/släckts ska detta rapporteras till uppdragsgivare.
- Uppdragsgivare ska kunna redovisa inrapporterade tillbud till berörda myndigheter.

Utrustning

- Maskiner ska alltid vara utrustade enligt Brandskyddsföreningens branschstandard SBF 127 "Regler för brandskydd på arbetsfordon och maskiner".
- Vid höjd beredskap ska det dessutom finnas för:
 - Avverkningsmaskiner. Minst 2 st. 9 liters skumsläckare.
 - Markberedningsmaskiner. Minst 6 st. 9 liters skumsläckare.
 - Grävmaskiner i markberedning. Minst 2 st. 9 liters skumsläckare.
 - Samtliga maskiner medför kratta och spade.
- Brandvakter ska vara utrustade med
 - Flamsäkra kläder.
 - Eventuell släckutrustning enligt samrådsbeslut.
 - Laddad kommunikationsutrustning och kontrollerad täckning.

Brandvakt

- Ska vid arbetet med bevakning ha säkerställd information om uppdragets omfattning samt vilka åtgärder som ska vidtas för att behålla hög personlig säkerhet.
- Ska ha tillgång till den utrustning som beslutats i samrådet.
- Ska ha informations- och kommunikationskanaler säkerställda.
- Ska vid efterkontroll och efterbevakning besiktiga relevanta delar av trakten med avseende på markens fukthalt i olika markskikt. Vid djupgående torka krävs mer omfattande efterbevakning.
- Ska ge akt på väderväxlingar och glödbränder samt prognosticerade förändringar i väder eller brandrisk.

EXEMPEL PÅ LÄMPLIGA ÅTGÄRDER. Ett eller flera alternativ kan kombineras utifrån rådande förutsättningar.

Normal beredskap. Samtliga maskiner är utrustade med fastställd brandbekämpningsutrustning och förarna ska iaktta den aktuella brandrisken i området.

Höjd beredskap. Samtliga maskiner är utrustade med fastställd brandbekämpningsutrustning och förarna ska iaktta den aktuella brandrisken i området. Dessutom ska samråd ske mellan utföraren och uppdragsgivare/markägare.

Byte av trakt	Arbetet förflyttas till en annan trakt/område med lägre brandrisk.
Avgränsat arbetsområde	Arbetet sker inom små avgränsade områden för att tidigt kunna upptäcka rök eller andra tecken på brand.
Avgränsat arbetsområde	Arbetet genomförs inom områden med låg eller ringa förekomst av sten eller stenblock.
Demonterade slirskydd	Arbetet sker utan band eller kedjor på maskinerna för att minska risken för gnistbildning.
Tidsanpassad körning	Arbetet sker främst eller endast under de timmar på dygnet som innebär lägst brandrisk.
Förstärkt utrustning	Utöver den utrustning som finns på maskinerna placeras extra släckutrustning ut i anslutning till arbetsområdet.
Brandbevakning	En eller flera brandvakter deltar för att övervaka pågående arbete.
Efterkontroll	Trakten avsynas efter avslutat arbete.
Avstå arbete	Arbetet avbryts till dess att förhållandena förbättrats.

Faktaruta brandriskprognoser och indexvärden

MSB ansvarar för ett nationellt system (Brandrisk skog och mark) där brandrisken beräknas utifrån meteorologiska data. SMHI utför beräkningarna och informationen finns på SMHI:s¹ och MSB:s² webbplatser där olika värden redovisas i ett geografiskt rutnät om 11 * 11 km.

Risken för antändning och hur en eventuell brand utvecklas beror på en mängd olika faktorer som t.ex. väderförhållanden och bränsletillgång. Dessa faktorer samverkar och kan med hjälp av olika värden (index från Brandrisk skog och mark) ge vägledning om risken för antändning och brandspridning. Indexen beskriver medelvärden över relativt stora geografiska områden. Detta innebär att det sannolikt finns mindre områden på lokal nivå som har andra förutsättningar med högre eller lägre risk än vad som framgår av indexet. Det är viktigt att förstå vilka faktorer som påverkar riskerna och att göra en korrekt bedömning på lokal nivå. Förutsättningarna kan även snabbt förändras, exempelvis om vindstyrkan ökar eller luftfuktigheten sjunker.

Alla som berörs av skogsarbete ska göra så korrekta bedömningar som möjligt och löpande vara uppmärksamma på vilka förutsättningar som råder. Skötselskolans³ kurser ger den grundläggande kunskapsnivå som krävs. Skogsbruket uppmanar dock till en högre kompetensnivå inom detta område och kan förmedla och erbjuda fördjupningskurser för intresserade inom skogssektorn, räddningstjänster och berörda myndigheter och organisationer.

Från Skogforsks webbplats⁴ finns kompletterande information om de olika faktorer som utgör underlag för brandriskbedömningarna. Där finns även förslag på hur samråd kan utföras samt information om fördjupningskurser avseende skogsbrandrisker och bränders beteende.

¹ www.smhi.se/brandrisk

² www.msb.se/sv/Forebyggande/Naturolyckor/Skogsbrand--vegetationsbrand/Brandriskprognoser/

³ www.skotselskolan.se/

⁴ www.skogforsk.se/brandriktlinjer

 BILLERUDKORSNÄS

HOLMEN

 **Kyllesjö
Skog**

SKOGSÄGARNA

 MELLANSKOG
Skogsägarna

 MSB
Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

 NORRA

 NORRSKOG

 SCA
Care of Life

 SE
Skogsentreprenörerna

 **Skogs
Industrierna**

 SKOGSSTYRELSEN

 Skogssällskapet

 storénso

 SVEASKOG

Svenska kyrkan

Sydved

 SÖDRA